

Indre Fosen kommune
Rådhusveien 13
7100 RISSA

Saksbehandler, innvalgstelefon

Beate Kristin Rønning Sundgård, +47 73 19 92 61

Midler til samarbeid om å fjerne fremmede planter i 2020

Midler til samarbeid om å fjerne fremmede plantearter i Indre Fosen kommune i 2020

Det kan brukes inntil kr 90 000,- i Indre Fosen kommune for å fjerne ulike fremmede plantearter på vegne av Fylkesmannen i Trøndelag. Hvis det er midler som ikke blir brukt i løpet av 2020, så skal kommunen gi beskjed om dette senest 15. aug til fmtlbsu@fylkesmannen.no.

Dette for å hindre uønsket negativ påvirkning på stedegent naturmangfold. Tiltaket vil bidra til å oppfylle forvaltningsmålene i naturmangfoldloven. Det er en forutsetning at tiltakene utføres på en slik måte at det ikke sprer unødige plantevernmidler i naturen og der folk ferdes, at det ikke skader annet naturmangfold i området, og slik at det ikke sprer frø og plantedeler fra fremmede arter til andre steder.

Midler utbetales ved at kommunen sender inn faktura i EHF-format for den del av utgifter som Fylkesmannen skal dekkes innen 1. november 2020.

Fylkesmannen i Trøndelag har etter § 21 i lov om forvaltning av naturens mangfold myndighet til å gå inn på andres eiendom for å fjerne fremmede arter. Dette vil bli gjort i utmark, langs alle typer veier og langs vassdrag. Dette vil bli kunngjort i aviser. Vi mener det er kommunen som har størst kjennskap til problemet med fremmede arter i egen kommune og som vet best hvilke tiltak som bør gjøres og hvordan disse kan utføres på en best mulig måte. Det er derfor oppdragstakere for kommunen som skal gjennomføre tiltakene. Kommunen skal gjennomføre alle anskaffelser i henhold til lov om offentlige anskaffelser.

Vilkår for samarbeidet

- *Kommunen stiller med egeninnsats i arbeidet*
Egeninnsatsen kan være i form av egne midler, utstyr eller egne ressurser/timer som inngår i prosjektet.

- *Nye lokaliteter med fremmede planter skal legges inn i Artsdatabankens rapporteringssystem Artsobservasjoner*

Alle nye lokaliteter med fremmede planter skal avgrenses med en flate (polygon) i kart. I tillegg skal det registreres hvor mange planter som vokser på lokaliteten. På store lokaliteter med mange planter telles en mindre del av lokaliteten og tallet ganges opp til hele lokaliteten. Innleggingen av data i Artsobservasjoner legges inn under prosjektet «Fylkesmannen i Trøndelag - fremmede arter». Lokaliteten skal dokumenteres med bilde fra lokaliteten før bekjempingen starter. Når en lokalitet er ferdig bekjempet skal dette legges inn som informasjon på lokaliteten i Artsobservasjoner. Det legges inn kortfattet informasjon om hvilke årstall lokaliteten er bekjempet, hvilken metode som er brukt og i snitt antall bekjempinger pr år. Bilde fra lokaliteten etter bekjemping skal legges inn.

- *Tiltak skal rapporteres til Fylkesmannen innen 1.november*

For å få en mest mulig helhetlig rapportering, en best mulig dokumentasjon av virkninger av ulike tiltak og for å få et best mulig grunnlag for forbedringer av metodikk osv., skal kommunen rapportere alle tiltak på utsendt exel-skjema laget av Fylkesmannen. Skjema sendes til saksbehandlere i kommunen via e-post. Kommunen skal levere en rapport over gjennomførte tiltak med bilder før og etter tiltak for de viktigste lokalitetene og et totalregnskap for gjennomførte tiltak der kommunens egeninnsats framgår.

- *Ehf-faktura og attestert regnskapsutskrift skal sendes innen 1.november*

Etter gjennomført tiltak skal det sendes en faktura i ehf-format for den del av utgiftene som Fylkesmannen skal dekke sammen med en attestert regnskapsutskrift over faktiske utgifter i samarbeidsprosjektet. Moms er ikke inkludert i beløpet og skal heller ikke faktureres til Fylkesmannen. Egeninnsatsen skal ikke faktureres. Fylkesmannens EHF-adresse er 974764350. Referanse 3810 BSU oppgis på fakturaen.

Fremmede planter kan være en stor trussel for stedegne arter og naturens mangfold

Det er arealendringer som truer flest arter og naturtyper, men for enkelte arter og naturtyper er fremmede planter en trussel. Bekjemping av fremmede planter er derfor et viktig arbeid for å ta vare på naturmangfoldet for fylkesmenn, regionale etater og kommuner.

Vi samarbeider om å redusere den negative påvirkningen de fremmede plantene har på naturen

Bekjemping av fremmede planter i Trøndelag er et samarbeidsprosjekt mellom Fylkesmannen i Trøndelag og fylkets kommuner der kommunene også bidrar med egne midler og/eller egeninnsats.

Midlene skal brukes til å fjerne fremmede planter for å ta vare på stedegne arter og naturtyper i henhold til § 4 og 5 i naturmangfoldloven

Arter som skal bekjempes

De høyest prioriterte artene i Trøndelag er dørstokkarter, Tromsøpalme, kjempebjørnekjeks, slireknearter, kjempespringfrø, rynkerose, lupiner, dagfiol, sitkagran og busk/bergfuru. Når en først er i et område som er prioritert for bekjemping av fremmede arter så bør imidlertid alle fremmede arter som er i området bekjempes.

Prioriterte områder som skal bekjempes

1. Bekjempe i og ved:
 - a. områder nær verneområder med fremmede arter som bekjempes i verneområdet.
 - b. rødlista naturtyper og naturtyper som er levested for mange arter.
 - c. bekker og elver.
 - d. kartlagte verdifulle naturtyper
 - e. områder som brukes mye til friluftsliv og som dermed er referanseområder for mange folk for hva natur er.
 - f. områder som fungerer som erstatningsområder for blomsterenger.
2. Bekjempe arter som finnes bare på et fåtall steder og som en kan klare å kvitte seg med helt.
3. Prioritere tiltak i områder der en kan bli helt kvitt artene:
 - a. Øyer
 - b. Andre isolerte områder
 - c. Områder som er systematisk bekjempet over år og som med årets innsats blir uten fremmede arter

Det skal bare unntaksvis bekjempes langs vei og jernbane.

Tiltak skal utføres på en slik måte at det ikke skader annet naturmangfold i området og slik at det ikke sprer frø og plantedeler fra fremmede arter til andre steder

Redskaper som brukes ved slått skal rengjøres (børstes og koster, evt. skylles) på stedet før de brukes andre steder. Det skal tas hensyn til sårbar natur, for eksempel ved fjerning av lupiner langs elv skal det tas hensyn til sårbar elvenatur, slik som sandområder, små fjellplanter, klåved og mandelpil.

Kommunen skal sørge for at de som gjennomfører tiltak følger reglene i forskrift om plantevernmidler

Det skal blant annet ikke brukes sprøytemidler langs vann, bekker og elver.

Vurdering av bekjemping av fremmede planter og trær etter naturmangfoldloven

Målet med naturmangfoldloven er at naturen skal tas vare på og brukes på en måte som ikke ødelegger den. Naturen har verdi i seg selv og den er verdifull for oss mennesker. Vi skal ta vare på mangfoldet av naturtyper, arter og gener (§§ 4 og 5). Naturmangfoldloven skal bidra til at mangfoldet av naturtyper (§ 4) tas vare på innenfor naturtypenes naturlige utbredelsesområder, med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner naturtypen.

Funksjonene, strukturen og produktiviteten i økosystemene, arter og gener skal også tas vare på. Artene skal finnes i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder (§ 5). Så langt det er nødvendig for å nå målet skal også artenes økologiske funksjonsområder og de økologiske betingelsene som de er avhengige av tas vare på.

Alle offentlige beslutninger som kan påvirke mangfoldet i naturen skal vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12. Vi har derfor vurdert utbetaling av midler til fjerning av fremmede arter etter disse.

Kunnskapsgrunnlaget (§8):

Både vitenskapelig kunnskap om arter, naturtyper, tilstand i naturen og effekten av ulike påvirkninger og folks erfaringer gjennom bruk av naturen, er viktig kunnskap. Fremmede arter påvirker ofte stedegent naturmangfold negativt. Den norske naturen er ikke tilpasset fremmede arter og stedegne arter kan bli fortrent, spist eller smittet med sykdom. Årsaken til dette er at alt i naturen er tilpasset levestedet sitt og levemåten sin gjennom utallige generasjoner. For hver generasjon blir artene mer og mer tilpasset det miljøet de lever i. Dette er en egenskap som naturen har og som gjør at alle arter er så samstemt med geografi, klima og andre arter. Dette tar hundrevis og tusenvis av år. Når noe skjer brått, slik som innføring av fremmede arter, rekker ikke naturen alltid å omstille seg. Stedegne planter og dyr klarer ikke å tilpasse seg arter fra andre kontinenter og land. Da kan våre egne arter forsvinne fra stedet og naturen kan endres vesentlig hvis vi ikke gjør tiltak.

Fremmede arter kan utgjøre en trussel mot stedegent biologisk mangfold på flere ulike måter. En fremmed art eller genetisk variant av en art kan:

- utrydde eller redusere andre arter eller populasjoner.
- forandre et helt økosystem.
- være bærere av sykdommer som angriper stedegne arter.
- blande seg med lokale populasjoner og føre til genetisk forurensning/utvanning.

Hagelupin for eksempel, sprer seg fra hager og veikanter og utkonkurrerer hjemlige arter som har veiskråninger og skogkanter som viktige voksesteder. For eksempel gjelder dette en del engplanter som prestekrager og blåklatter. Dette er planter som tidligere var vanlig i kulturlandskapet, men som nå har sine siste voksesteder blant annet i vegkanter. Lupinene binder nitrogen fra luften og har dermed små krav til voksested. Derfor sprer de seg veldig raskt. Nitrogenbindingen gjør at der det vokser lupiner vil jordas næringsinnhold gradvis øke. I områder der hagelupin sprer seg vil den etterhvert dominere store deler av området og gjøre det mindre artsrikt. Der det fra før vokste mange planter vil det etter hvert bare vokse lupiner og andre nitrogenkrevende planter. Da påvirkes også alle insektene som lever på disse blomstene slik at flere av disse også kan forsvinne. Hagelupin endrer også landskap, plante- og insektliv langs bekker og elver og gjør blant annet at viktige naturtyper som elveører gror igjen og trua insekter forsvinner.

Føre-var-prinsippet (§ 9):

Vi vet fremdeles ikke omfanget av skadene en del fremmede arter kan forårsake for mangfoldet i naturen. Naturmangfoldloven innebærer at hvis vi ikke har nok kunnskap om hvilke virkninger tiltaket kan ha for natur og miljø, så skal vi være føre-var. Fjerning av fremmede arter vil bidra til å ta vare på stedegent naturmangfold og kan hindre mulige framtidige negative konsekvenser for trøndersk natur.

Samla belastning (§ 10):

Tiltaket vil ikke medføre ekstra belastninger på naturen så lenge driftsmetoder ikke skader naturen og så lenge bruken av plantevernmidler begrenses. Den samla belastningen på naturmangfoldet i området vil derimot reduseres ved å fjerne fremmede arter.

Naturmangfoldloven § 11 om at *tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder*, er ikke så relevant i forhold til bekjemping av fremmede arter fordi årsakene til spredning av fremmede arter ofte er mange og ikke kan belastes bestemte personer eller foretak. Hvis imidlertid fremmede arter spres gjennom selve bekjempingen så skal de som utfører arbeidet rydde opp i dette.

Miljøforsvarlige teknikker og drift (§ 12):

Det er en forutsetning for tildeling av midlene at tiltak utføres på en slik måte at det ikke skader annet naturmangfold i området, at ikke frø og plantedeler fra fremmede arter spres til andre steder og at ikke bekjempingen unødvendig sprer plantevernmidler i naturen og langs områder der folk ferdes.

For Fylkesmannen er det viktig at ikke et miljøproblem økes når vi skal reduseres et annet. Bruken av plantevernmidler i arbeidet med fremmede arter i Trøndelag skal derfor begrenses. På sikt ønsker vi i størst mulig grad å erstatte bruk av plantevernmidler med varmtvann for bekjemping av fremmede arter. Dette er i tråd med forskrift om plantevernmidler som innebærer at bæredyktige biologiske, fysiske og andre ikke-kjemiske metoder skal foretrekkes fremfor kjemiske metoder, hvis de er tilstrekkelig effektive til skadegjørerbekjempelse.

Sprøyting av varmtvann over 95 grader på planter, sprenger plantenes celler og gjør at plantene dør. Forsøk med dette viser at dette kan være en svært effektiv metode for å fjerne en del fremmede arter og ugress. Fordelen med å bruke varmtvann er at det kan brukes over alt, i alle områder og på alle overflater og også i og ved vann, bekker og elver. For å bruke utstyret trengs det heller ingen autorisasjon eller verneutstyr. I tillegg kan metoden være prisgunstig over tid sammenlignet med å bruke sprøytemidler. Høylandet kommune har slikt utstyr som også kan brukes av kommunene i nærheten.

Det kan i enkelte tilfeller være behov for å bruke tyngre motorisert utstyr for å fjerne for eksempel større matter med lupiner langs elv. Dette kan skade noen av de stedegne plantene, men hvis det gjøres på en skånsom måte, er fordelene større enn ulempene og vi mener det kan tillates. Dette kan gjennomføres for eksempel ved at områder med stedegne planter som tiriltunge, klåved osv. i minst mulig grad berøres.

Oppsummering § 8-12:

Forutsatt at tiltakene gjennomføres slik at det ikke påvirker stedegent naturmangfold negativt og slik at det ikke spres fremmede planter og plantedeler i forbindelse med arbeidet, vil fjerning av fremmede arter være positiv for stedegent naturmangfold og tiltaket vil bidra til å oppfylle målet i naturmangfoldloven.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Beate Kristin Rønning Sundgård
seniorrådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

